

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شهسود

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

اخلاق در آموزش

سال 1396

مقدمه:

دانشگاه علوم پزشکی شاهرود نیز با الهام از آموزه ها و فرهنگ اسلامی و ملی و همچنین همراهی با استانداردهای بین المللی، و آیین نامه کمیته علمی اخلاق وزارت بهداشت و در مان آموزش پزشکی اقدام به تشکیل کمیته اخلاق در آموزش در دانشگاه علوم پزشکی شاهرود نموده است. این کمیته در صدد است با رعایت الزامات اخلاقی و علمی در آموزش علوم پزشکی که یکی از ضرورت های نظام آموزش پزشکی کشور و وزارت متبوع است در جهت اعتلای اخلاق و رفتار حرفه ای که بالطبع یکی از موارد اساسی و حیاتی در دانش آموختگان علوم پزشکی در ارائه خدمات نظام سلامت است قدم های موثر برداشته و در برنامه ریزی و ارزشیابی امور آموزشی دانشگاه مورد توجه قرار دهد به عبارت دیگر این کمیته وظیفه تاکید بر آموزش اخلاق پزشکی در کلیه مقاطع و رشته های تحصیلی علوم پزشکی دانشکده های تابعه و نیز دوره های ضمن خدمت در زمینه اخلاق و تعهد حرفه ای برای کارکنان و سایر دوره های مرتبط برای ذینفعان را درحوزه تحت پوشش دانشگاه بر عهده دارد.

ماده 1: تعاریف

1-1- اخلاق: اخلاق دانشی است که الگوهای رفتار ارتباطی افراد و سازمان ها را در قبال خویش و دیگران تنظیم می کند. دانشی نظام مند که به الگوهای رفتار ارتباطی درون شخصی، بین شخصی و برون شخصی بر مبنای اراده و عقل می پردازد و مبتنی بر رعایت حقوق دو طرف ارتباط می باشد که بدون تردید اخلاق و ارزش های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت دهی رفتار وی ایفا می کنند. یکی از عرصه های که معیار و ارزش های اخلاقی نقش غیر قابل انکاری را در تصمیم گیری های و رفتارهای نهایی افراد ایفا می کنند، عرصه تحصیل علم و دانش است.

1-2- اخلاق پزشکی: اخلاق پزشکی دانشی میان رشته ای است که موضوع آن مسائل و مباحث اخلاقی در حوزه علوم پزشکی است. این مسائل و مباحث در شاخه های مختلف علوم پزشکی به عنوان حرفه، پژوهش های پزشکی و سیاستگذاری نظام سلامت مطرح هستند. محتوای این مباحث از رشته های گوناگون دانش و معرفت بشری به اخلاق پزشکی وارد شده و در شکل گیری این حوزه از دانش دخیل بوده اند. در این میان، فلسفه اخلاق، حقوق، الهیات، فقه، ادبیات، جامعه شناسی، روان شناسی، اقتصاد، تاریخ تاثیر و نقش بیشتری داشتند. برخی مسائل و پرسش ها در حوزه اخلاق پزشکی سابقه ای دیرینه ای دارند و در متون کهن پزشکی نیز مورد توجه قرار گرفته اند مثل سقط جنین و رابطه پزشک و بیمار و برخی دیگر بدنبال پزشکی مدرن پدید آمده اند و از توانایی و امکانات بی

سابقه ای که دانش و فناوری پزشکی نوین پیش روی بشر قرار داده می شود مثل پیوند اعضا، و استفاده از سلول های بنیادی در معالجه، پایان حیات، شان و کرامت انسانی، مفهوم شخص است.

1-3- اخلاق در آموزش: اخلاق در آموزش عالی مشخص کننده حدود و ثغور رفتار اعضای هیئت علمی و تضمین کننده سلامت آموزش عالی است بسیاری از سوء رفتار مدیران، افسردگی دانشجویان، لذت نبردن از زندگی شغلی، خستگی و فرسوده شدن اساتید و معلمان و لطمه به زندگی فردی افراد که نمودهای از رفتار نامطلوب دانشگاهی است در اکثر موارد ناشی از ضعف رعایت اخلاق در آموزش عالی است. اخلاق در آموزش عالی عموماً از چهاربعد آموزشی، پژوهشی، دانشجویی و مدیریتی مورد بررسی قرار میگیرد که بی شک یکی از مهمترین زمینه های اخلاق در آموزش عالی مربوط به آموزش و تدریس و رعایت اخلاق حرفه ای در آن می باشد که وجود آن باعث افزایش اثربخشی در تدریس و افزایش یادگیری و امنیت روانی دانشجویان در کلاس و آموزش می باشد.

1-4- اخلاق دانشجویی: اخلاق دانشجویی مقوله گسترده ای است که عرصه های مختلف حیات و فعالیت دانشجویی را در برمی گیرد، از هنجارهای حاکم بر نوع برخورد با استاد، مدیران و همکلاسان تا هنجارهای حاکم بر فعالیت های اجتماعی-سیاسی و الزامات اخلاقی در محیط خوابگاه و... ولی آسیب های آموزشی چون تقلب در امتحانات، سرقت ادبی و رونویسی از کار دیگران به هنگام تحویل پروژه های موظفی، کمک گرفتن یا کمک دادن غیرمجاز در انجام تکالیف انفرادی، کشف و پخش سوالات امتحانی یا کلیدهای تست بیشتر توجه نویسندگان و پژوهشگران اخلاق در آموزش عالی را به خود معطوف داشته اند. اصول و مقررات رفتار شرافتمندانه ای در برخی مدارس و مراکز آموزش عالی برای مساعدت در جهت کشف، بازدارندگی، تنبیه متقلبان و متخلفان تدوین شده است. این منشورها از دانش آموزان و دانشجویان می خواهند که به رعایت اصول و قواعد رفتار شرافتمندانه متعهد شوند. همین طور ممکن است از دانشجویان شاهد تخلف بخواهند که موارد تخلف را گزارش کنند و ممکن است دادگاه یا هیئت منصفه دانشجویی در مورد تخلف دانشجو داوری کند.

ماده 2: اهداف و وظایف:

1-2 هدف کلی: توسعه اخلاق مداری در ازای ارائه خدمات آموزشی

2-2 اهداف اختصاصی:

1- توجه دانشکده های تابعه به اخلاق در آموزش

- 2- حمایت و توانمندسازی اعضای هیئت علمی برای ارتقا کیفیت آموزش در اخلاق پزشکی
- 3- حمایت و توانمندسازی اعضای هیئت علمی برای ارتقا کیفیت آموزش در پروفشنالیسم
- 4- توجه دانشجویان به رعایت رفتار حرفه ای و اخلاق مداری
- 5- ایجاد هماهنگی در آموزش اخلاق پزشکی و پروفشنالیسم بر مبنای مصوبات کمیته ملی
- 6- توجه گروههای آموزشی دانشگاه ها به اخلاق مداری و رعایت اخلاق در آموزش
- 7- توسعه اخلاق مداری در اساتید و کارکنان و دانشجویان

3-2- وظایف:

- 1- بررسی وضعیت اخلاق در آموزش و درس اخلاق پزشکی در دانشکده های تابعه
- 2- بازنگری آئین نامه اخلاق در آموزش
- 3- برگزاری اقدامات اساسی در جهت توانمندسازی
- 4- مشارکت و نظارت در برنامه ریزی آموزش اخلاق پزشکی
- 5- همکاری و مشارکت جدی در بسته های تحول نظام سلامت، آموزش پزشکی و اعتلای اخلاق حرفه ای
- 6- پیگیری و نظارت بر رعایت اخلاق در آموزش علوم پزشکی
- 7- بررسی و نظارت در رعایت اخلاق در فضاهای بالینی
- 8- تدوین راهکار با حفظ شئونات اعضای هیات علمی و دانشجویان در جهت ارزشیابی کاربر اخلاق در آموزش و محیط های آموزشی و بالینی

ماده 3: تشکیل کمیته و تعیین اعضای کمیته براساس آئین نامه کمیته ملی اخلاق:

- 3-1- رئیس دانشگاه (رئیس کمیته)
- 3-2- معاون آموزشی دانشگاه (دبیر کمیته)
- 3-3- مسئول آموزش مداوم دانشگاه
- 3-4- مسئول آموزش ضمن خدمت کارکنان دانشگاه
- 3-5- مدیر گروه اخلاق پزشکی
- 3-6- معاون آموزشی و معاون پژوهشی گروه اخلاق پزشکی

7-3- رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه

8-3- نفر از گروه آموزشی اخلاق پزشکی به انتخاب مدیر گروه اخلاق پزشکی (اعضای حقیقی)

بنابر به شرایط و برحسب موضوع یک نفر از مدرسان اخلاق پزشکی در هر یک گروههای آموزشی دانشگاههای علوم پزشکی شامل گروههای بالینی، علوم پایه، علوم دارویی، دندانپزشکی و پیراپزشکی و غیره که دارای سابقه تدریس اخلاق پزشکی به مدت 3 سال و بیشتر باشند و 3 نفر از روسای دانشکده ها می توانند برای شرکت در جلسه دعوت شوند.

تبصره یک: گروه آموزشی اخلاق پزشکی گروهی است که از نظر ساختاری به دانشگاه تعلق داشته و موظف به ارائه خدمات آموزشی اخلاق پزشکی و ایجاد هماهنگی در کلیه دانشکده ها می باشد. عضویت در سایر گروههای آموزشی مانع عضویت دوگانه افراد در گروه آموزشی اخلاق پزشکی نمی شود.

تبصره دو: رییس دانشگاه می تواند ریاست کمیته را به معاون آموزشی واگذار نماید. در این صورت دبیر کمیته مدیر گروه اخلاق پزشکی خواهد بود.

• احکام اعضای کمیته دانشگاهی اخلاق در آموزش علوم پزشکی پس از تایید رئیس کمیته اخلاق در آموزش علوم پزشکی دانشگاه (رئیس دانشگاه) جهت 4 سال صادر می شود.

• اعضای کمیته دانشگاهی باید دوره های مرتبط با آموزش اخلاق پزشکی را گذرانده و دانش و مهارت های لازم را به منظور استفاده از روش های نوآورانه آموزش اخلاق پزشکی دارا باشند.

ماده 4: وظایف:

رئیس یا دبیر کمیته مسئول برگزاری جلسات کمیته دانشگاهی بر مبنای برنامه ای منظم و از پیش تعیین شده است.

4-1- وظایف دبیر کمیته دانشگاهی عبارتند از :

1- اداره جلسات کمیته در غیاب رئیس کمیته دانشگاهی

2- تنظیم دستور کار، صورتجلسات، دعوت و حضور و غیاب اعضا، تهیه و تنظیم مکاتبات

4-2- وظایف رئیس کمیته دانشگاهی عبارت است از:

1- امضای مصوبات گروه

2- ارسال گزارش حداقل سالانه به کمیته ملی اخلاق در آموزش علوم پزشکی

ماده 5: تشکیل جلسات کمیته دانشگاهی:

- 5-1- حد نصاب لازم برای تشکیل و رسمیت یافتن جلسات گروه، حضور نصف بعلاوه یکی کل اعضای کمیته است.
- 5-2- حضور رئیس یا دبیر کمیته برای رسمیت یافتن جلسه ضروری است.
- 5-3- جلسات باید با رعایت حد اعلاهی محرمانگی و حسن نیت و بدون هر گونه تعارض یا اشتراک منافع تشکیل شود.
- 5-4- لازم است در اولین جلسه هر یک از اعضای کمیته به حسن نیت، آشکار سازی هرگونه تعارض منافع و رعایت حد اعلاهی محرمانگی متعهد شوند.
- 5-5- ارائه نظرات کتبی اعضای غایب نیز برای روشن سازی بحث و گفتگو مجاز است، اما فقط آن اعضایی که در جلسه کمیته شرکت نموده اند، حق رای دارند. نظرات کتبی اعضای غایب در جلسه، قرائت و به صورت جلسه ضمیمه میشود.

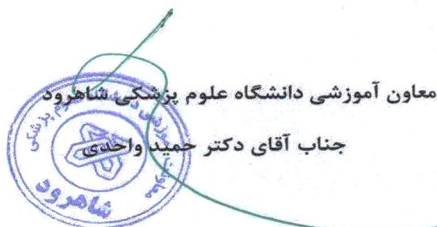
درج موارد زیر در صورت جلسات کمیته دانشگاهی ضروری است:

- تاریخ تکمیل جلسه به روز، ماه و سال، ساعت و مدت برگزاری جلسه، محل تشکیل جلسه، نام و نام خانوادگی تدوین کننده گزارش، نام و نام خانوادگی و عنوان حاضران و غایبان جلسه
- موضوعات مطرح شده، توصیه ها، جزئیات بحث و تصمیم های اتخاذ شده و ذکر نظرات تمام اعضا، شامل نظرات مخالف و موافق
- نام و نام خانوادگی اعضا حاضر کمیته با ذکر رتبه علمی و سمت آنها در کمیته جهت امضای اعضا
- تشکیل جلسات ادواری در دانشگاه با حضور 2 اعضا و تهیه صورتجلسه و (ارائه گزارش به وزارت متبوع)
- کلیه هزینه های کمیته دانشگاهی توسط معاونت آموزشی دانشگاه تامین می شود.

سرپرست مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

سرکار خانم ربیعه زوج حسینی

معاون آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شاهرود

جناب آقای دکتر حمید واحدی